

С.М. Санжаров

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ БАГАТОШАРОВОГО ПОСЕЛЕННЯ ЗАОЗЕРНЕ 1 БІЛЯ м. КРЕМІННА У 2009 р.

The information presented concerns excavations at Zaozerne 1 multilayer settlement in Luhansk Oblast.

У липні—серпні 2009 р. експедиція Археологічного науково-дослідного центру «Спадщина» Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля здійснила розкопки багатошарового поселення ЗАОЗЕРНЕ 1 у Кремінському р-ні Луганської обл.

Пам'ятку виявлено у 2007 р. на терасі лівого берега р. Сіверський Донець біля оз. Підписочне за 0,7 км на північний схід від дитячого оздоровчого табору «Фантазія». Висота над рівнем сучасного зрізу води 7—8 м, площа розповсюдження знахідок 30 × 20 м. Фіксація провадилася по квадратах 1 × 1 м. Культурний шар був поділений на умовні горизонти по 0,15 м. Всього виділено вісім таких горизонтів. Кожна знахідка має індивідуальний номер з координатами місцезнаходження і глибиною залягання від поверхні. Площа розкопу 2008 р. 96 м², 2009 р. — 112 м².

Нижній шар доби неоліту (5—8 умовні горизонти) представлений матеріалами з кременю, каменю (3176 од.) і фрагментами кераміки від трьох посудин. Знахідки доби енеоліту розміщувалися в 3—6 умовних горизонтах і репрезентовані окремими знаряддями з кременю і фрагментами від чотирьох посудин. Культурні рештки доби бронзи траплялися в 2—4 умовних горизонтах і представлені знахідками катанкомної (уламки від 28 горщиків) і зрубної (від 23 посудин) культур. Крім того, з культурного шару доби бронзи походять знаряддя з каменю (5 екз.), глини (3 екз.) та 821 кістка тварини. Верхня частина культурного шару (1—2 умовні горизонти) датується середньовіччям і відноситься до салтово-маяцької культури. Трапили-

ся уламки посуду від ліпної та кружальної кераміки від п'яти посудин, фрагменти керамічних важків та бронзова підвіска.

У південній частині розкопу зафіксовано котлован неолітичного житла, дно якого знаходилося на глибині 1,5 м від сучасної поверхні. У плані він мав підпрямокутну форму розмірами близько 7,0 × 6,5 м з виходом на південь, у бік пониження мису до пологого ярка зі струмком. По периметру котлована знаходилися численні стовпові ями, а в центральній частині — яма вогнища. Система розташування стовпових ям дозволяє реконструювати каркас будівлі. В східній частині знаходилися вузькі спальні відсіки, огорожені стінами з колод. Усі вони були спрямовані торцями до вогнища. У північній частині розташовувався відсік, можливо, для виготовлення і зберігання одягу, а в західній половині влаштована побутова частина житла, де готували й споживали їжу, виготовляли знаряддя праці. Тут знайдено понад 60 знарядь з кременю, зокрема масивні знаряддя для рубання, виготовлені в техніці двосторонньої оббивки, а також скребачки і різці.

На дослідженій у 2009 р. ділянці виявлено два ґрунтові поховання ранньої залізної доби, які належали раннім племенам сарматів — аорсам. Скелет жінки віком близько 40 років був орієнтований на південь, інше поховання чоловіче (близько 50 років). У могилах виявлено скляні різнобарвні намистини з круглими вкрапленнями, бронзові і залізні трилопатеві вістря стріл, залізний ніж, кістки від частин туші барана, кістяні проколки і застібки. Такі предмети характерні для прохоровської культури, яка в III ст. до н. е. займала територію Південного Уралу і Волго-Донського межиріччя.